

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук,
професора Тимчика Миколи Валерійовича
на дисертаційне дослідження Кашуби Анатолія Анатолійовича
«Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної
діяльності зі спортивних ігор»,
подане на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами.

Сучасний розвиток суспільства, освіти та науки визначає високі вимоги до професійної компетентності фахівців різних галузей, що зумовлює необхідність суттєвих змін в освітньому процесі, зокрема у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти. У контексті цінності фізичного розвитку, здоров'я та активного способу життя, учителі фізичної культури мають важливу мету – готувати учасників освітнього процесу до життя в сучасному суспільстві, коли фізична активність та здоров'я стають пріоритетними умовами повноцінної життєдіяльності. Погоджуємося із дисертантом, що підготовка майбутніх фахівців посідає важливе місце в сучасній професійній освіті, що зумовлює пошук нових ефективних напрямів модернізації різних аспектів педагогіки вищої школи, яка орієнтується на якісну підготовку компетентного й конкурентоспроможного фахівця, який відповідає вимогам сьогодення, здатен і прагне продуктивно мислити, удосконалюватися, розвиватися, організовувати свою діяльність тощо. Отже, тема дисертаційного дослідження Кашуби Анатолія Анатолійовича «Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор» є актуальною, доцільною та має незаперечну значущість для сучасної теорії і методики професійної освіти.

Тема дисертаційного дослідження є складником комплексних тем «Соціально- педагогічні та медико-біологічні основи фізичної активності різних груп населення» (№ 0115U002344, 2015–2017 рр.) кафедри теорії фізичного виховання, фітнесу та рекреації Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки; «Шляхи удосконалення професійної підготовки спеціалістів з фізичної культури» (№ 0116 U 005225) кафедри теорії і практики фізичної культури і спорту Рівненського державного гуманітарного університету.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій.

Достовірність одержаних результатів дослідження щодо підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор забезпечується зрозумілою й логічною методологією, чітким теоретичним аналізом досліджуваної проблеми, відповідністю застосованих

педагогічних умов завданням дослідження. Дисертаційна робота А. А. Кашуби виконана на якісному науковому рівні.

Основні положення, висновки, теоретичні та практичні результати дисертаційного дослідження представлено автором у доповідях на наукових і науково-практичних конференціях різного рівня: міжнародних та всеукраїнських конференціях тощо.

Результати дослідження обговорено на засіданнях кафедри теорії фізичного виховання, фітнесу та рекреації Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (2014–2017 рр.); кафедри теорії і практики фізичної культури і спорту Рівненського державного гуманітарного університету (2019–2024 рр.).

Аналіз тексту дисертації Кашуби Анатолія Анатолійовича дає підстави для висновку про наукову зрілість дисертанта.

Також можна стверджувати про високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

уперше обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор (особистісно-професійна мотивація студентів на фізичне самовдосконалення; удосконалення знань і практичних умінь студентів з питань організації змагальної діяльності зі спортивних ігор на засадах компетентнісного підходу; упровадження нових форм професійного розвитку і саморозвитку майбутніх учителів фізичної культури);

уточнено ключові поняття дослідження («підготовка майбутнього вчителя фізичної культури», «готовність майбутнього вчителя фізичної культури» та ін.); складники структури підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності; критерії, показники та рівні готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності;

подальшого розвитку набули науково-теоретичні положення про професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури та особливості змагальної діяльності зі спортивних ігор.

Важливим є те, що дисертаційна робота А. А. Кашуби характеризується змістовністю та обґрунтованістю викладених позицій, демонструючи належну науковість, уміння визначати і розв'язувати наукові проблеми, аргументовано й переконливо формулювати узагальнення і висновки.

Практичне значення здобутих результатів полягає у використанні наукових положень і висновків дослідження для підвищення ефективності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор, а також в апробації дослідницьких матеріалів у діяльності закладів вищої освіти (навчально-методичні видання, інформаційний пакет навчально-методичних матеріалів у системі Moodle тощо).

Отже, аналіз змісту дисертації Кашуби Анатолія Анатолійовича «Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі

спортивних ігор» засвідчує, що усі представлені автором положення, висновки та рекомендації мають не лише наукову, а й практичну цінність.

Оцінка структури та змісту дисертації, її завершеності в цілому.

Обґрунтованою й логічною є структура дисертації, презентована анотацією, вступом, трьома розділами з висновками до кожного, висновками до дисертації, додатками, списком використаних джерел, що за змістом, логікою і стилем викладу матеріалу відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Зміст кожного розділу підпорядковано меті й завданням дослідження. Загальний обсяг роботи становить 344 сторінки, з них 187 – основний текст. У списку використаних джерел представлено 287 найменувань, з них 30 – іноземною мовою. Робота містить 15 таблиць та 3 рисунки.

У *першому розділі* дисертантом проаналізовано стан дослідженості проблеми підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності; охарактеризовано сутність та визначено структуру підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор; визначено особливості змагальної діяльності зі спортивних ігор. Охарактеризовано сутність професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. З цією метою з'ясовано зміст ключових понять дослідження, таких як «фізична культура», «учитель фізичної культури», «професійна підготовка», та уточнено визначення понять «підготовка майбутнього вчителя фізичної культури», «готовність майбутнього вчителя фізичної культури до організації змагальної діяльності» та ін.. Охарактеризовано сутність діяльності вчителя фізичної культури в контексті вимог Нової української школи (НУШ) та формування нових підходів у фізичному вихованні школярів на засадах компетентнісного підходу. Визначено структурні компоненти підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор: *мотиваційний* (охоплює систему мотивів, цілей, цінностей, що мотивують майбутніх учителів фізичної культури до навчання, професійної діяльності, передбачає особистісно-професійну мотивацію на фізичне самовдосконалення та провадження змагальної діяльності); *когнітивний* (охоплює сукупність загальнотеоретичних і спеціальних знань з питань фізичного виховання, спортивних ігор, особливостей та методів організації та проведення змагальної діяльності серед школярів, зокрема зі спортивних ігор); *діяльнісний* (охоплює сукупність професійних умінь та навичок щодо організації та проведення змагальної діяльності серед школярів, зокрема зі спортивних ігор, використання нових форм професійного розвитку і саморозвитку); *рефлексивний* (охоплює особистісні якості здобувача для проведення рефлексії професійної діяльності, зокрема з організації змагальної діяльності).

В *другому розділі* дисертантом проаналізовано стан підготовки майбутніх учителів фізичної культури загалом та до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор у різних закладах вищої освіти в аудиторній та позааудиторній роботі; дисертантом охарактеризовано критеріально-діагностувальний

інструментарій дослідження. З'ясовано, що здатність організації змагальної діяльності передбачено насамперед компетентністю організовувати позанавчальну роботу з фізичного виховання в закладах освіти, тому важливе значення для формування професійної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури має сформована у закладах вищої освіти система фізичного виховання, що насамперед впливає на особистісну мотивацію здобувачів вищої освіти.

На основі визначених структурних компонентів (мотиваційного, когнітивного, діяльнісного, рефлексивного) підготовки майбутніх учителів фізичної культури визначено критерії та показники їхньої готовності до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор: мотиваційно-ціннісний – особистісно-професійна мотивація на фізичне самовдосконалення; ціннісне ставлення студентів до навчання, майбутньої діяльності учителем фізичної культури, зокрема з організації змагальної діяльності; когнітивно-пізнавальний – обізнаність студентів із питань фізичного виховання, спортивних ігор, особливостей та інноваційних методів організації та проведення змагальної діяльності серед школярів, зокрема зі спортивних ігор; діяльнісно-практичний – професійні вміння та навички майбутніх учителів фізичної культури організації та проведення змагальної діяльності серед школярів, зокрема зі спортивних ігор, використання нових форм професійного розвитку і саморозвитку; особистісно-рефлексивний – особистісні якості майбутніх учителів фізичної культури, необхідні для професійної діяльності та рефлексії (зокрема щодо організації організації змагальної діяльності).

На основі розроблених критеріїв визначено рівні готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор: високий, середній, низький.

У *третьому розділі* дисертації визначено педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор; розкрито особливості апробації педагогічних умов під час формувального експерименту; проаналізовано та узагальнено результати дослідження.

З-поміж ключових компетентностей, якими повинен володіти учитель фізичної культури, щоб відповідати вимогам сучасної освіти у контексті Нової української школи, дисертантом виокремлено такі: педагогічна компетентність, професійний розвиток, знання сучасних методик навчання, мотивація та психологічна готовність, інновації та інтегрований підхід, гендерна компетентність.

З метою впровадження та експериментальної перевірки визначених педагогічних умов програма формувального експерименту передбачала роботу з урахуванням особливостей їх упровадження в освітній процес експериментальної групи для підвищення рівня готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор.

Обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі

спортивних ігор, а саме: особистісно-професійна мотивація студентів на фізичне самовдосконалення; удосконалення знань і практичних умінь студентів з питань організації змагальної діяльності зі спортивних ігор на засадах компетентнісного підходу; упровадження нових форм професійного розвитку і саморозвитку майбутніх учителів фізичної культури.

Аналіз та узагальнення результатів педагогічного експерименту засвідчили ефективність упровадження педагогічних умов підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор та зацікавленість здобувачів, науково-педагогічних працівників запропонованими формами роботи.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях.

Заслуговує на схвальну оцінку належний науковий доробок Кашуби Анатолія Анатолійовича. Основні положення й результати дисертаційного дослідження викладено у 27 публікаціях (13 одноосібних), 12 – відображають основні результати дослідження (з них – 10 статей у наукових фахових виданнях України, 2 – у зарубіжному науковому виданні), 8 – апробаційного характеру, 7 – додатково висвітлюють наукові результати дослідження.

Усі публікації дисертанта в контексті досліджуваної проблеми відповідають основним результатам, узагальненням та висновкам тощо.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Кашуби Анатолія Анатолійовича, відзначимо окремі дискусійні положення та висловимо деякі зауваження й побажання до змісту роботи:

1. Видається доцільним більш ширше розкрити та доповнити аналіз наукових досліджень порівнянням із зарубіжним досвідом підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор.

2. Зміст дисертації значно збагатився б, якби дослідником було більш детально представлено опис організації методичної роботи з підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор, а саме: інформаційно-методичні матеріали, проведення круглих столів, засідань методичних об'єднань, семінарів-практикумів «Онлайн-сервіси для майбутніх учителів фізичної культури» тощо.

3. На основі узагальнення даних, отриманих під час теоретичних й емпіричних досліджень, урахування результатів аналізу наукових джерел, виявлення стану професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури дисертант виокремлює три рівні готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор: низький, середній і високий. Вважаємо, що дисертація мала б вагоміші результати за умови визначення п'яти рівнів: низький, нижче середнього, середній, вище середнього і високий.

4. З огляду на актуальність теми, практичне значення здобутих результатів, цінність матеріалів та результатів дисертаційного дослідження варто опублікувати посібник з досліджуваної категорії.

Зазначені недоліки не знижують наукового рівня дисертаційної роботи і не впливають на загальну позитивну оцінку результатів дослідження, на його головні теоретичні і практичні результати.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим нормам.

Дисертація Кашуби Анатолія Анатолійовича «Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор» є завершеною, самостійно виконаною науковою роботою, що має вагомим теоретичним і прикладним значенням, заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам п.7 і 9 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою КМУ від 24.07.2013 р. № 567, наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та паспорту спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, а її автор – Кашуба Анатолій Анатолійович – заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
професор, професор кафедри олімпійського
та професійного спорту Українського
державного університету
імені Михайла Драгоманова

